

Gustaf Komppa

Sarja I 2. sija

Taitava orgaanikko ratkaisi kamferin totaalisynteesin

Gustaf Komppa onnistui siinä missä Ossiän Aschan ja monet muut tutkijat olivat epäonnistuneet: kamferin totaalisynteesissä. Teoreettisen mallin hän sai valmiiksi vuonna 1901, ja vuonna 1903 synteesi toteutui vihdoinkin käytännössä. Saavutuksellaan Komppa nousi maailman etevimpien synteetikkojen joukkoon.

Pitkän linjan kautta professoriksi

Komppa syntyi vuonna 1867 Viipurissa vuokra-ajurin poikana ja kuoli vuonna 1949 Helsingissä yhtenä kaikkien aikojen arvostetuimmista suomalaisista kemisteistä. Tieteellisen uransa Komppa loi Teknillisen korkeakoulun professorina.

Suorittamatta koskaan ylioppilastutkintoa Komppa eteni Polyteknillisen opiston kautta diplomi-insinööriksi. Hän valmistui Helsingin yliopistosta filosofian kandidaatiksi vuonna 1891. Työskenneltään vuoden Zürichissä professori A.R. Hantzschin laboratoriossa Komppa väitteli tohtoriksi Helsingin yliopistossa vuonna 1892.

Väitöksensä jälkeen Gustaf Komppa toimi Polyteknillisessä opistossa kemian opettajana. Ura jatkui kemian professorina vuodesta 1908 lähtien, jolloin laitos muuttui Teknilliseksi korkeakouluksi.

Orgaanikko Kompan kuuluisimmat saavutukset liittyvät kamferin ja terpeeniyhdisteiden kemiaan. Myöhemmin hänen tutkimustyönsä laajeni koskemaan kaikkia luonnossa esiintyviä tai synteettisiä terpeni- ja kamferiyhdisteitä.

Tutkija osallistui myös liike-elämään

Urallaan Gustaf Komppa ratkaisi muitakin nimenomaan alisyklisen kemian alaan kuuluvia rakennekysymyksiä. Hänen saavutuksiinsa kuuluu myös pienenin totaalisynteesi vuonna 1937. Utteran tutkija kehitti muun muassa menetelmän kotimaisen turpeen muuttamiseksi nestemäiseksi poltto- ja voiteluaineeksi.

Myös julkaisijana Komppa ahkeroi: hänen julkaisutoimintansa käsittää kolmattaataa tutkimusta koti- ja ulkomaisissa tieteellisissä aikakauskirjoissa.

Käytännön teollisuushankkeisiinkin toimelia mies ehti osallistua. Hän kuului muun muassa Orion Oy:n ja Suomen Gummitehdas Oy:n perustajiin ja johti yritysten hallituksia vuosien ajan.

Komppa oli Suomalaisen Tiedeakatemian perustajajäsen ja sen ensimmäinen sihteeri 1908–1944. Heidelbergin, Kööpenhaminan ja Upsalan yliopistot kutsuivat hänet kunniatohtoriksi.

Viime vuosikymmeninään tiedemies harrasti koristepuiden ja -kasvien viljelyä ja saavutti kansainvälistä mainetta myös tällä alalla.

Pekka Heikura

Gustaf Komppa väitteli tohtoriksi Helsingin yliopistosta mutta loi tieteellisen uransa Teknillisen korkeakoulun professorina.